

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 13 lipca 2021 r. (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. odmówił wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w stosunku do J. B. (1), wskazując, iż aktualne zostaje orzeczenie (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. z dnia 16 kwietnia 2013 r., w którym zaliczono ją do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z symbolem 02-P, 05-R i 07-S na stałe.

Na skutek odwołania wnioskodawczyni w dniu 24 września 2021 r. w sprawie ON. (...)1. (...)2021.AR Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. utrzymał w mocy to orzeczenie. W uzasadnieniu organ wskazał, że nie stwierdził konieczności udzielania wnioskodawczyni stałej lub długotrwałej opieki innych osób w celu pełnienia ról społecznych. Zespół nie stwierdził niezdolności badanej do samodzielnej egzystencji polegającej na braku możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się samoobsługę, poruszanie się i komunikację lub całkowitej zależności od otoczenia w pełnieniu ról społecznych.

W odwołaniu od powyższego orzeczenia J. B. (1) podniosła, że nie zgadza się z zaskarżonym orzeczeniem, ponieważ jej stan zdrowia od czasu pobytu w szpitalu pogorszył się. Jest ona osobą leżącą z postępującym zwyrodnieniem stawów kolanowych, które uniemożliwia jej poruszanie się. Wskazała, że na mocy orzeczenia z dnia 22 czerwca 2020 r. została zaliczona do znacznego stopnia niepełnosprawności i że wymaga stałej opieki ze względu na ograniczoną możliwość samodzielnej egzystencji.

W odpowiedzi na odwołanie Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w zaskarżonym orzeczeniu.

W toku procesu J. B. (1) powołała się na orzeczenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Sąd z urzędu zwrócił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o nadesłanie dokumentacji w tym zakresie.

W dniu 1 czerwca 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. złożył do akt orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS nr (...) z dnia 28 stycznia 2022 r., według którego J. B. (1) jest trwale niezdolna do samodzielnej egzystencji od dnia 18 sierpnia 2021 r.

W piśmie z dnia 26 lipca 2022 r. organ podtrzymał swoje stanowisko, podnosząc, iż, w jego ocenie, orzeczenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o niezdolności do samodzielnej egzystencji ma znaczenie jedynie w przypadku, gdy zainteresowana osoba wystąpi do powiatowego zespołu z wnioskiem o wydanie orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień. Wówczas organ I instancji dokonuje „przełożenia” takiego orzeczenia. Organ powołał się tu na trzy rodzaje druków stosowanych przez organ i wśród nich, jako odrębny, druk wniosku o wydanie orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień dla osób posiadających orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy, o których mowa w art. 5a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. B. (1) ma 76 lat. Posiada zmiany w obrębie narządu ruchu w postaci zmian zwyrodnieniowo – dyskopatycznych kręgosłupa lędźwiowo – krzyżowego oraz zaawansowane zmiany zwyrodnieniowe obu stawów kolanowych, utrudniające poruszanie się. Ponadto występuje u niej przewlekła niewydolność serca, nadciśnienie tętnicze z zajęciem serca, cukrzyca typu 2, niedoczynność tarczycy. Cierpi też na astmę oskrzelową. Występują u niej także organiczne zaburzenia urojenkowe. W roku 1998 r. przeżyła mastektomię prawostronną z powodu raka piersi prawej.

Dowód: opinia biegłego z zakresu ortopedii A. K. – k. 26, opinia biegłego z zakresu kardiologii, diabetologii i chorób wewnętrznych G. K. – k. 34-35, opinia biegłego z zakresu psychiatrii J. K. – k. 64-69, dokumentacja medyczna – k. 6, 20a (koperta), k. 63 (koperta), k. 83-96 oraz w aktach organu.

Orzeczeniem z dnia 16 kwietnia 2013 r. (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. zaliczył J. B. (1) do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z symbolami 02-P, 05-R, 07-S na stałe.

Orzeczeniem z dnia 22 czerwca 2020 r. (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. zaliczył J. B. (1) do znacznego stopnia niepełnosprawności z symbolem 07-S do dnia 30 czerwca 2021 r.

W dniu 13 maja 2021 r. J. B. (1) złożyła wniosek o ponowne ustalenie stopnia niepełnosprawności i wniosek o wdanie orzeczenia uwzględniającego zmianę stanu zdrowia.

Orzeczeniem z dnia 13 lipca 2021 r. (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. odmówił wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w stosunku do J. B. (1), wskazując, iż aktualne zostaje orzeczenie (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. z dnia 16 kwietnia 2013 r., w którym zaliczono ją do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z symbolem 02-P, 05-R i 07-S na stałe.

Na skutek odwołania wnioskodawczyni w dniu 24 września 2021 r. w sprawie ON. (...)1. (...)2021.AR Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. utrzymał w mocy to orzeczenie. W uzasadnieniu organ wskazał, że nie stwierdził konieczności udzielania J. B. (1) stałej lub długotrwałej opieki innych osób w celu pełnienia ról społecznych. Zespół nie stwierdził niezdolności badanej do samodzielnej egzystencji polegającej na braku możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się samoobsługę, poruszanie się i komunikację lub całkowitej zależności od otoczenia w pełnieniu ról społecznych.

Niesporne, a nadto dowód: orzeczenia – k. 51, k. 64, k. 88, k. 109 – w aktach organu, wniosek – k. 67 w aktach organu.

Orzeczeniem z 28 stycznia 2022 r. nr (...) Komisja Lekarska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. uznała J. B. (2) za trwale niezdolną do samodzielnej egzystencji od 18 sierpnia 2021 r. Wcześniej, orzeczenie takie, w dniu 17 grudnia 2021 r. wydał Lekarz Orzecznik ZUS.

Choroba zasadnicza J. B. (1), wzięta pod uwagę przy orzekaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. to niewydolność serca (I 50).

Dowód: orzeczenie Komisji Lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 28.01.2022 r. – k. 99, orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 17.12.2021 r. – k. 98 opinia lekarska z dnia 28.01.2022 r. - k. 97.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 573) rozróżnić można trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. (art. 4 ust. 1 ustawy). Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (art. 4 ust. 2 ustawy). Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu powodującą w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról

społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub techniczne. (art. 4 ust. 3 ustawy).

Standardy w zakresie kwalifikowania do poszczególnych stopni niepełnosprawności, uregulowane zostały w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r., poz. 1110). I tak zgodnie z rozporządzeniem: niezdolność do pracy oznacza całkowitą niezdolność do pracy zarobkowej z powodu fizycznego, psychicznego lub umysłowego naruszenia sprawności organizmu (§ 29 ust. 1 pkt 1), konieczność sprawowania opieki - całkowitą zależność od otoczenia polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem (§ 29 ust. 1 pkt 2), konieczność udzielania pomocy, w tym pomocy w pełnieniu ról społecznych - zależność od otoczenia wymagającą wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych (§ 29 ust. 1 pkt 3), czasowa pomoc w pełnieniu ról społecznych - konieczność udzielania pomocy, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 3 w okresach wynikających ze stanu zdrowia (§ 30 ust. 1 pkt 1), a częściowa pomoc w pełnieniu ról społecznych - wystąpienie co najmniej jednej okoliczności, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 3 (§ 30 ust. 1 pkt 2), istotne obniżenie do wykonywania pracy - naruszoną sprawność organizmu powodującą ograniczenia w wykonywaniu pracy zarobkowej znacznie obniżające wydajność pracy na danym stanowisku w porównaniu do wydajności, jaką wykazują osoby o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną (§ 31 ust. 1 pkt 1), ograniczenia w pełnieniu ról społecznych - trudności doświadczane przez osobę zainteresowaną w relacjach z otoczeniem i środowiskiem według przyjętych norm społecznych, jako skutek naruszonej sprawności organizmu (§ 31 ust. 1 pkt 2), zaś możliwość kompensacji ograniczeń - wyrównywanie dysfunkcji organizmu spowodowanej utratą lub chorobą narządu odpowiednio przez przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (§ 31 ust. 2 rozporządzenia).

W rozpoznawanej sprawie niespornym było, iż J. B. (1) jest osobą niepełnosprawną. Spornym natomiast pozostawał stopień niepełnosprawności, jakim skutkują jej schorzenia. J. B. (1) kwestionowała bowiem zaliczenie jej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, utrzymując, iż jej stan zdrowia skutkuje stopniem znacznym.

W toku postępowania dopuszczono dowód z opinii biegłych z zakresu ortopedii, kardiologii, diabetologii, chorób wewnętrznych i psychiatrii.

Biegli A. K., G. K. oraz J. K. stwierdzili (każdy w zakresie swojej specjalności) zmiany w obrębie narządu ruchu w postaci zmian zwyrodnieniowo - dyskopatycznych kręgosłupa lędźwiowo - krzyżowego oraz zaawansowane zmiany zwyrodnieniowe obu stawów kolanowych, utrudniające poruszanie się. Ponadto występuje u niej przewlekła niewydolność serca, nadciśnienie tętnicze z zajęciem serca, cukrzyca typu 2, niedoczynność tarczycy. Cierpi też na astmę oskrzelową. Występują u niej także organiczne zaburzenia urojeniowe. W roku 1998 r. przeżyła mastektomię prawostronną z powodu raka piersi prawej. Każdy z biegłych ocenił, że J. B. (1) jest osobą niepełnosprawną w umiarkowanym stopniu.

Już po dopuszczeniu dowodu z opinii biegłych i po sporządzeniu przez nich opinii, w niniejszym postępowaniu ustalono, że odwołująca się została orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS nr (...) z dnia 28 stycznia 2022 r. (a wcześniej orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 17 grudnia 2021 r.) uznana za trwale całkowicie niezdolną do samodzielnej egzystencji od dnia 18 sierpnia 2021 r.

Po zapoznaniu się z tym orzeczeniem, organ podtrzymał swoje stanowisko, podnosząc, iż, w jego ocenie, orzeczenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o niezdolności do samodzielnej egzystencji ma znaczenie jedynie w przypadku, gdy zainteresowana osoba wystąpi do powiatowego zespołu z wnioskiem o wydanie orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień. Wówczas organ I instancji dokonuje „przełożenia” takiego orzeczenia. Organ powołał się tu na trzy rodzaje druków stosowanych przez organ i wśród nich, jako odrębny, druk wniosku o wydanie orzeczenia o wskazaniach do

ulg i uprawnień dla osób posiadających orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy, o których mowa w art. 5a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Taka interpretacja stoi w sprzeczności z treścią przepisu art. 5 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zgodnie z którym orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeka się w przypadku stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 291).

Już zatem sam fakt uznania przez organ rentowy (wobec brzmienia art. 5 pkt 1 przytoczonej ustawy) J. B. (1) za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji wyczerpuje definicję znacznego stopnia niepełnosprawności. Nadto szczególnego podkreślenia wymaga, że art. 5 pkt 1 ustawy z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przewiduje jednostronne zrównanie orzeczeń. Oznacza to, że określone orzeczenia organu rentowego są traktowane jak orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na mocy przytoczonego przepisu i w tym zakresie są wiążące w postępowaniu odwoławczym od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Na mocy tego przepisu każda osoba niezdolna do samodzielnej egzystencji jest osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym.

Jedynie marginalnie należy zauważyć, że orzeczenie organu rentowego o całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji przekładają się na orzeczenie o niepełnosprawności, ale nie odwrotnie. Znaczny stopień niepełnosprawności nie jest równoznaczny z orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji przez lekarza orzecznika (art. 4 ust. 1 i 4, art. 5 ust. 1, 1a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz art. 13 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) - tak postanowienie Sądu Najwyższego - Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 czerwca 2020 r. III UK 318/19, L.. Innymi słowy, orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności wydane przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności nie obligują organów do orzekania niezdolności do pracy, niezdolności do samodzielnej egzystencji dla celów rentowych, ale orzeczenia o niezdolności do pracy, czy też jak w analizowanym przypadku - niezdolności do samodzielnej egzystencji, winny znaleźć odzwierciedlenie w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności.

Twierdzenia organu o „przełożeniu” orzeczenia ZUS o niezdolności do samodzielnej egzystencji jedynie na wskazania do ulg i uprawnień nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach prawa. Żaden przepis tak nie stanowi. Argument organu dotyczący stosowanych druków nie jest trafny. Druki stosowane przez organ nie mają normatywnego charakteru. Organ powołał się zresztą na druk do złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień dla osób posiadających orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy, o których mowa w art. 5a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Przepis ten stanowi, że osoby posiadające ważne orzeczenia o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów, niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, o których mowa w art. 62, oraz orzeczenia, o których mowa w art. 5, mogą składać do zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności i wskazań, o których mowa w art. 6b ust. 3, dla celów korzystania z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów. 2. W postępowaniu w sprawach, o których mowa w ust. 1, zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności wydaje orzeczenie, w którym: 1) stopień niepełnosprawności określa się na podstawie przedłożonych orzeczeń, o których mowa w ust. 1, zgodnie z przepisami, o których mowa w art. 5 i 62; 2) wskazania, o których mowa w art. 6b ust. 3, ustala się stosownie do naruszonej sprawności organizmu i ograniczeń funkcjonalnych uzasadniających korzystanie z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

Fakt, iż osoba posiadająca orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji może ubiegać się o przyznanie jej ulg i uprawnień na podstawie ww. przepisu, nie oznacza jednak, że i w innych sferach nie traktuje się jej jako osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności, ponieważ o takim właśnie „przełożeniu” traktuje wprost art. 5 ustawy.

Przyznanie w wyroku odwołującej stopnia znacznego na stałe wynika z faktu, że odwołującą się uznano za trwale niezdolną do samodzielnej egzystencji począwszy od 18 sierpnia 2021 r. Ponieważ zgodnie z opinią Komisji Lekarskiej ZUS, chorobą zasadniczą J. B. (1), w związku z którą została ona uznana za niezdolną do samodzielnej egzystencji jest niewydolność serca, to symbolem niepełnosprawności jest 07-S.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § w k.p.c.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4. (...)

5. (...)

30.11.2022 r.